

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa

1/4 or.

Zatiki bateko bi gaiak zenbaki berarekin biderkatu edo zatituz gero, zatiki baliokide

Zatiki bateko bi gaiak zenbaki berarekin biderkatu edo zatituz gero, zatiki baliokide bat lortuko dugu.

Adibide bat ikusteko, $\frac{6}{10}$ en zatiki baliokideak bilatuko ditugu:

$$\frac{6}{10} = \frac{6 \cdot 3}{10 \cdot 3} = \frac{18}{30} \qquad \frac{6}{10} = \frac{6 : 2}{10 : 2} = \frac{3}{5}$$

ARIKETAK

1 Idatzi $\frac{6}{10}$ en lau zatiki baliokide, goiko adibidekoak ez direnak.

2 Kalkulatu kasu hauetako bakoitzean falta den gaia:

a) $\frac{5}{8} = \frac{15}{\quad}$

b) $\frac{6}{9} = \frac{\quad}{15}$

c) $\frac{35}{\quad} = \frac{20}{12}$

d) $\frac{\quad}{30} = \frac{5}{25}$

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa

2/4 or.

Nola kalkulatu den kantitate baten zati bat

$\frac{a}{b}$ zatiki bat eta N kantitate jakin bat:

$$N\text{-ren } \frac{a}{b} = \frac{N \cdot a}{b}$$

Adibidez:

$$280\text{ren } \frac{35}{100} \rightarrow \frac{280 \cdot 35}{100} = \frac{9800}{100} = 98$$

ARIKETAK

1 Kalkulatu kasu hauetako bakoitzean falta den gaia:

a) 80ren $\frac{2}{5} = \boxed{}$

b) 2000ren $\frac{3}{100} = \boxed{}$

c) 1500en $\frac{46}{100} = \boxed{}$

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa

3/4 or.

Nola kalkulatzen den zatiki baten balio hamartarra

$\frac{a}{b}$ -ren balioa kalkulatzeko, nahikoa da a zati b egitea, $a : b$.

Ikus dezagun adibide bat:

$$\frac{5}{8} \rightarrow \text{-en balio hamartarra kalkulatu} \frac{5}{8} = 5 : 8 = 0,625$$

ARIKETAK

1 Kalkulatu zatiki bakoitzari dagokion hamartarra:

a) $\frac{3}{5} = \square$

b) $\frac{5}{4} = \square$

c) $\frac{20}{100} = \square$

d) $\frac{120}{100} = \square$

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa

4/4 or.

Proportzionaltasun-erlaziorik ez duten magnitudeak

Adibidez:

- Pertsona baten adina eta erabiltzen duen zapata zenbakia ez dira magnitude proportzionalak.
- Tren batek daraman abiadurak eta barruan doazen bidaiarien kopuruak ez dute proportzionaltasun-erlaziorik

ARIKETAK

1 Honako magnitude-bikote hauetan, esan zeinetan dagoen proportzionaltasun-erlazioa (zuzena edo alderantzizkoa) eta zeinetan ez:

- Zuhaitz baten adina eta altuera.
- Txorrota batek botatzen duen ur kantitatea eta igaro den denbora.
- Txorrota baten emaria eta pitxar bat betetzeko behar den denbora.
- Bolaluma batek balio duena eta irauten duen denbora.

2 Aztertu taula hauek. Magnitude proportzionalenak dira?:

A	12	6	4	3
B	1	2	3	4

M	1	2	3	4
N	3	4	5	6

X	1	2	3	8
Y	1,5	3	4,5	12

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa Soluzioak

1/4 or.

Zatiki bateko bi gaiak zenbaki berarekin biderkatu edo zatituz gero, zatiki baliokide

Zatiki bateko bi gaiak zenbaki berarekin biderkatu edo zatituz gero, zatiki baliokide bat lortuko dugu.

Adibide bat ikusteko, $\frac{6}{10}$ en zatiki baliokideak bilatuko ditugu:

$$\frac{6}{10} = \frac{6 \cdot 3}{10 \cdot 3} = \frac{18}{30} \qquad \frac{6}{10} = \frac{6 : 2}{10 : 2} = \frac{3}{5}$$

ARIKETAK

1 Idatzi $\frac{6}{10}$ en lau zatiki baliokide, goiko adibidekoak ez direnak.

$$\frac{24}{40}, \frac{30}{50}, \frac{36}{60}, \frac{42}{70}$$

2 Kalkulatu kasu hauetako bakoitzean falta den gaia:

a) $\frac{5}{8} = \frac{15}{24}$

b) $\frac{6}{9} = \frac{10}{15}$

c) $\frac{35}{21} = \frac{20}{12}$

d) $\frac{6}{30} = \frac{5}{25}$

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa Soluzioak

2/4 or.

Nola kalkulatzen den kantitate baten zati bat

$\frac{a}{b}$ zatiki bat eta N kantitate jakin bat:

$$N\text{-ren } \frac{a}{b} = \frac{N \cdot a}{b}$$

Adibidez:

$$280\text{ren } \frac{35}{100} \rightarrow \frac{280 \cdot 35}{100} = \frac{9800}{100} = 98$$

ARIKETAK

1 Kalkulatu kasu hauetako bakoitzean falta den gaia:

a) 80ren $\frac{2}{5} =$ 32

b) 2000ren $\frac{3}{100} =$ 60

c) 1500en $\frac{46}{100} =$ 690

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa Soluzioak

3/4 or.

Nola kalkulatu den zatiki baten balio hamartarra

$\frac{a}{b}$ -ren balioa kalkulatzeko, nahikoa da a zati b egitea, $a : b$.

Ikus dezagun adibide bat:

$$\frac{5}{8} \rightarrow \text{-en balio hamartarra kalkulatu dugu } \frac{5}{8} = 5 : 8 = 0,625$$

ARIKETAK

1 Kalkulatu zatiki bakoitzari dagokion hamartarra:

a) $\frac{3}{5} =$ 0,6

b) $\frac{5}{4} =$ 1,25

c) $\frac{20}{100} =$ 0,2

d) $\frac{120}{100} =$ 1,2

4. UNITATEA

1. Gogoan hartu beharrekoa Soluzioak

4/4 or.

Proporzionaltasun-erlaziorik ez duten magnitudeak

Adibidez:

- Pertsona baten adina eta erabiltzen duen zapata zenbakia ez dira magnitude proporzionalak.
- Tren batek daraman abiadurak eta barruan doazen bidaiarien kopuruak ez dute proporzionaltasun-erlaziorik

ARIKETAK

1 Honako magnitude-bikote hauetan, esan zeinetan dagoen proporzionaltasun-erlazioa (zuzena edo alderantzizkoa) eta zeinetan ez:

- Zuhaitz baten adina eta altuera.
- Txorrota batek botatzen duen ur kantitatea eta igaro den denbora.
- Txorrota baten emaria eta pitxar bat betetzeko behar den denbora.
- Bolaluma batek balio duena eta irauten duen denbora.

Proporzionalak: a), b), c)

Ez proporzionalak: d)

2 Aztertu taula hauek. Magnitude proporzionalenak dira?:

A	12	6	4	3
B	1	2	3	4

M	1	2	3	4
N	3	4	5	6

X	1	2	3	8
Y	1,5	3	4,5	12

A eta B: Bai

M eta N: Ez

X eta Y: Bai